

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

Mapa korupcji

Stan przestępczości korupcyjnej
w Polsce w 2013 r.

Warszawa 2014

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

MAPA KORUPCJI

Stan przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2013 r.

WARSZAWA 2014

CENTRALNE BIURO ANTYKORUPCYJNE

Al. Ujazdowskie 9
00-583 Warszawa
www.cba.gov.pl

Opracowanie, redakcja graficzna, projekt okładki, skład:
Departament Analiz CBA

Elektroniczna wersja:
www.cba.gov.pl – w dziale „Publikacje”

ISBN 978-83-62455-73-7

Przygotowanie do druku oraz druk
Wydawnictwo Centrum Szkolenia Policji
ul. Zegrzyńska 121, 05-119 Legionowo
www.csp.edu.pl

Spis treści

Wstęp	5
Rejestracje przestępstw korupcyjnych	7
Postępowania przygotowawcze	12
Podejrzani w sprawach o przestępstwa korupcyjne	20
Stosowane środki zapobiegawcze	22
Zabezpieczone mienie i ujawnione korzyści majątkowe	24
Skazania	25
Przestępczość korupcyjna w organach ścigania i Siłach Zbrojnych RP	31
Spis tabel	37
Spis wykresów	38

Wstęp

Korupcja to patologia, która dotyka wszystkie grupy społeczne, partie, instytucje – od administracji centralnej po jednostki samorządu terytorialnego najniższego szczebla. Jej skala oraz powszechność budzą uzasadniony niepokój. Szczególnie dlatego, że zjawisko to dotyczy zarówno sfery życia publicznego, jak i prywatnego.

Poza kosztami ekonomicznymi – utratą środków publicznych (w tym unijnych), obniżeniem efektywności realizowanych zadań oraz pogłębianiem nierówności społecznych – największym zagrożeniem, jakie niesie ze sobą korupcja, jest erozja życia społecznego, wskutek czego obywatelom coraz trudniej jest identyfikować się z państwem i jego instytucjami. To właśnie pozaekonomiczne koszty przestępstw korupcyjnych (sprzedajności urzędniczej, przekupstwa, płatnej protekcji, handlu wpływami, przekroczenia uprawnień, niedopełnienia obowiązków, korupcji wyborczej oraz gospodarczej) stanowią największe zagrożenie zarówno dla gospodarki i systemu demokratycznego, jak i faktycznego bezpieczeństwa obywateli.

Korupcja zmienia się wraz ze stylem życia. Staje się bardziej nowoczesna, przyjmuje wyrafinowane formy. Tradycyjna koperta, luksusowe dobra, przelewy do rajów podatkowych to już przeżytek. Coraz częściej stosowane są finezyjne, trudniejsze do uchwycenia formy korupcji, wykorzystujące m.in. „płatność odroczoną” czy elementy inżynierii finansowej.

W następstwie tych zmian również walka z korupcją przyjmuje nowe formy. Większą wagę przykładą się do profilaktyki antykorupcyjnej, natomiast działalność wykrywcza nabiera coraz bardziej specjalistycznego charakteru. Zgromadzone w ciągu kilku lat funkcjonowania CBA doświadczenia pokazują, że w skutecznej eliminacji korupcji niezwykle istotna jest współpraca instytucji publicznych.

Celem niniejszej publikacji jest zebranie w jednym miejscu podstawowych danych dotyczących zagadnienia zwalczania przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2013 r. Należy przy tym przypomnieć, że pewnym utrudnieniem jest to, iż dane przedstawione w opracowaniu gromadzone są przez poszczególne służby i organy w oparciu o ich wewnętrzne regulacje, co utrudnia ich czytelne zestawienie i porównanie.

Raport omawiający stan przestępczości korupcyjnej w Polsce w 2013 r. został przygotowany dzięki współpracy Centralnego Biura Antykorupcyjnego z Ministerstwem Sprawiedliwości, Prokuraturą Generalną, Policją, Agencją Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Strażą Graniczną, Żandarmerią Wojskową, Służbą Więzienną i Służbą Celną.

Serdecznie dziękuję wszystkim służbom i organom, które zechciały przekazać informacje wykorzystane do przygotowania tej publikacji.

Paweł Wojtunik
Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego

Rejestracje przestępstw korupcyjnych

Prezentowane w tym rozdziale dane obejmują rejestracje przestępstw korupcyjnych w Krajowym Centrum Informacji Kryminalnej dokonywane przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Policję, prokuraturę, Straż Graniczną i Żandarmerię Wojskową. Zestawiono rejestracje dotyczące przestępstw określonych w art. 228, 229, 230, 230a, 231 § 2, 250a, 296a, 296b¹ i 305 Kodeksu karnego oraz art. 46, 47 i 48 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2014 r. poz. 715). Katalog prezentowanych przestępstw zarejestrowanych w KCIK w roku 2013 objął też art. 54 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. Nr 122, poz. 696, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą refundacyjną”.

W bazach KCIK gromadzi się informacje kryminalne dotyczące spraw będących przedmiotem czynności operacyjno-rozpoznawczych czy też wszczętych lub zakończonych postępowań karnych, w szczególności dane na temat popełnianych przestępstw, informacje o osobach, przeciwko którym prowadzone są postępowania karne oraz przedmiotach wykorzystywanych do popełnienia przestępstw lub utraconych w związku z przestępstwami. Podmiotami zobowiązanymi do przekazywania informacji kryminalnych do KCIK i zarazem uprawnionymi do ich otrzymywania są m.in. prokuratura, Policja, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Biuro Ochrony Rządu, Straż Graniczna, organy informacji finansowej, kontroli skarbowej oraz celne i podatkowe.

Tabela nr 1

Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w 2013 r.

Kwalifikacja prawna	Policja	ABW	CBA	Prokuratura	SG	ŻW	OGÓŁEM
228 kk	5694	5	70	350	1	4	6124
229 kk	2522	2	58	277	22	–	2881
230 kk	700	2	26	44	1	–	773
230a kk	308	–	16	9	–	–	333
231 § 2 kk	4216	1	31	149	–	26	4423
250a kk	18	–	–	–	–	–	18
296a kk	435	2	5	5	–	–	447
296b kk	107	–	41	–	–	–	148
305 kk	206	2	34	8	–	2	252
46 ustawy o sporcie	4	–	–	–	–	–	4
47 ustawy o sporcie	–	–	–	–	–	–	–
48 ustawy o sporcie	2	–	–	–	–	–	2
54 ustawy refundacyjnej	–	–	–	–	–	–	–
RAZEM	14 212	14	281	842	24	32	15 405

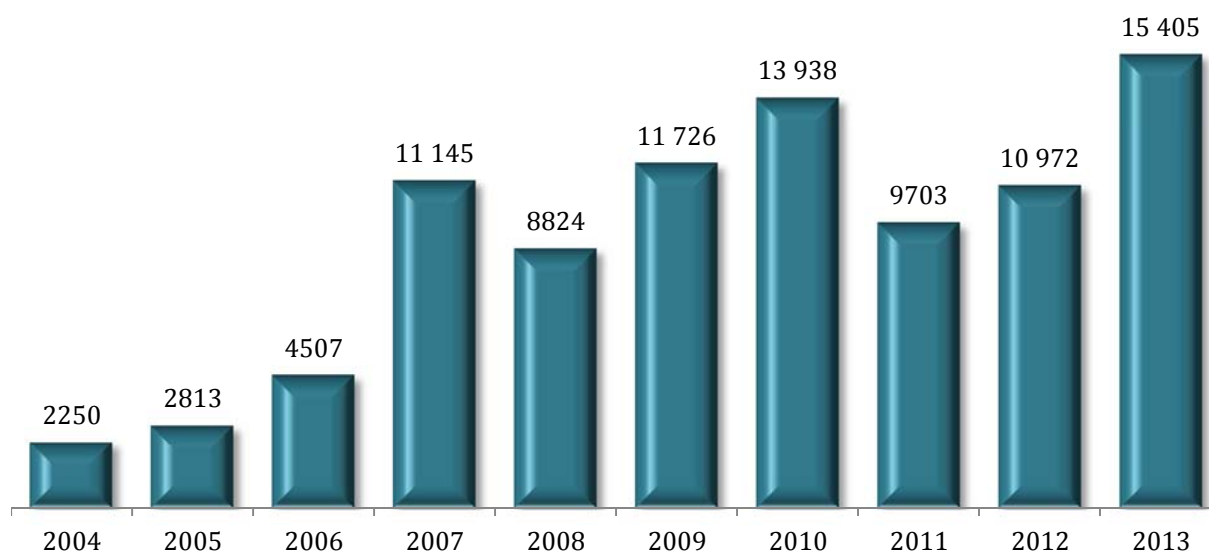
Źródło: KCIK

¹ Uchylony przez art. 46 ustawy o sporcie.

W 2013 r. zarejestrowano najwięcej od 10 lat przestępstw korupcyjnych – było ich 15 405, rok wcześniej – 10 972. Należy zwrócić uwagę, że wzrost liczby rejestracji w 2013 r. nie wynika z faktu poszerzenia zakresu prezentowanych danych o przestępstwa z art. 305 kk, art. 46–48 ustawy o sporcie oraz art. 54 ustawy refundacyjnej, ponieważ stanowiły one mniej niż 2% ogółu.

Wykres nr 1

Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w KCIK w poszczególnych latach

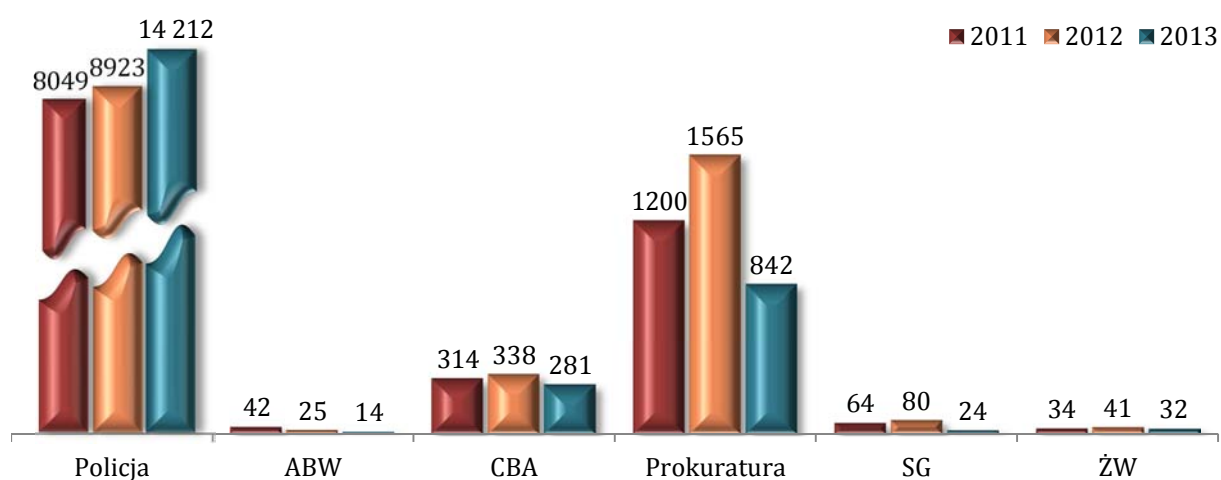

Źródło: KCIK

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej rejestracji (92%) dokonała najliczniejsza służba – Policja, następnie jednostki prokuratury (5%). Poza Policją wszystkie organy lub służby odnotowały spadek liczby rejestracji przestępstw korupcyjnych.

Wykres nr 2

Liczba przestępstw zarejestrowanych w latach 2011–2013

Źródło: KCIK

Najczęściej rejestrowane są przestępstwa z art. 228 kk (sprzedajność urzędnicza), art. 231 § 2 (przekroczenie uprawnień lub niedopełnienie obowiązków w celu osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej) oraz art. 229 kk (przekupstwo).

Największy wzrost rejestracji w stosunku do roku 2012 dotyczy przestępstw stygizowanych w art. 231 § 2 kk (112%). O ponad 48% w stosunku do poprzedniego roku wzrosła liczba rejestracji przestępstw z art. 228 kk. Nadal ujawniane są przestępstwa popełnione w czasie, gdy obowiązywał art. 296b kk, który został zniesiony w 2010 r. przez art. 46 ustawy o sporcie. Liczba rejestracji przestępstw opisanych w tym przepisie wzrosła w stosunku do 2012 r. o prawie 50%.

Największy spadek liczby rejestracji w porównaniu z 2012 r. dotyczy przestępstw z art. 250a kk (55%), następnie z art. 230kk (21%) i 229 kk (11%).

Tabela nr 2

Liczba przestępstw zarejestrowanych w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej czynu

Kwalifikacja prawna	2011	2012	2013
228 kk	3676	4128	6124
229 kk	3605	3235	2881
230 kk	1012	975	773
230a kk	159	251	333
231 § 2 kk	772	2083	4423
250a kk	144	40	18
296a kk	153	158	447
296b kk	178	99	148
305 kk	bd	bd	252
46 ustawy o sporcie	4	3	4
47 ustawy o sporcie	bd	bd	–
48 ustawy o sporcie	bd	bd	2
54 ustawy refundacyjnej	bd	bd	–
RAZEM	9703	10 972	15 405

Źródło: KCIK

Poniżej zestawione zostały rejestracje poszczególnych przestępstw z podziałem na województwa.

Tabela nr 3

Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK z podziałem na województwa

Miejsce popełnienia przestępstwa	Kwalifikacja prawna											
	228 kk	229 kk	230 kk	230a kk	231 § 2 kk	250a kk	296a kk	296b kk (uchylony)	305 kk	46 ustawy o sporcie	48 ustawy o sporcie	OGÓŁEM
śląskie	3246	382	131	79	2908	–	342	30	23	–	–	7141
mazowieckie	685	602	51	25	112	2	7	24	64	–	–	1572
świętokrzyskie	963	196	12	5	316	–	–	6	3	–	–	1501
małopolskie	155	295	284	41	70	–	16	11	9	1	–	882
wielkopolskie	63	83	13	5	469	1	4	11	13	–	–	662
łódzkie	76	327	24	8	114	–	7	4	16	–	–	576
dolnośląskie	237	185	30	17	30	7	27	3	23	–	–	559
kujawsko-pomorskie	82	183	73	44	4	–	4	4	11	–	–	405
lubelskie	122	120	31	39	42	–	7	27	7	–	–	395
pomorskie	93	158	46	20	16	1	14	1	17	2	–	368
podkarpackie	209	77	28	11	22	–	1	3	10	–	2	363
zachodniopomorskie	40	109	14	9	54	–	9	25	20	–	–	280
opolskie	15	28	7	11	175	–	2	17	4	–	–	259
warmińsko-mazurskie	82	42	5	3	20	7	1	1	6	–	–	167
lubuskie	24	47	8	4	34	–	4	–	19	–	–	140
podlaskie	15	47	–	6	9	–	1	2	6	1	–	87
brak danych o województwie	49	46	28	10	31	–	1	2	4	–	–	171
RAZEM	6156	2927	785	337	4426	18	447	171	255	4	2	15 528²

Źródło: KCIK

² Suma rejestracji z podziałem na miejsce popełnienia przestępstwa (15 528) jest różna od ogólnej sumy rejestracji (15 405), ponieważ jedno przestępstwo mogło zostać popełnione na terenie kilku województw. Ponadto w 171 przypadkach nie wskazano województwa, na którego terenie miało miejsce rejestrowane przestępstwo.

Ponieważ w roku 2013 w KCIK nie zostały zarejestrowane żadne przestępstwa opisane w art. 47 ustawy o sporcie oraz art. 54 ustawy refundacyjnej, danych ich dotyczących nie przedstawiono w tabeli.

Największa liczba rejestracji odnosi się do przestępstw popełnionych na terenie województwa śląskiego (7141), następnie mazowieckiego (1572). Najmniej rejestracji dotyczy przestępstw z terenu województwa podlaskiego (87) oraz lubuskiego (140).

Wykres nr 3

Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK w 2013 r. z podziałem na województwa

Źródło: CBA, KCIK i GUS

Najwięcej rejestracji przestępstw korupcyjnych w stosunku do liczby mieszkańców miało miejsce w województwach: śląskim i świętokrzyskim. Podobna sytuacja wystąpiła w 2012 r., jednak wówczas najwięcej rejestracji w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w województwie świętokrzyskim. Najmniej rejestracji w stosunku do liczby mieszkańców wystąpiło w 2013 r. w woj. podlaskim i warmińsko-mazurskim. Poprzednio były to województwa: opolskie i pomorskie.

Postępowania przygotowawcze

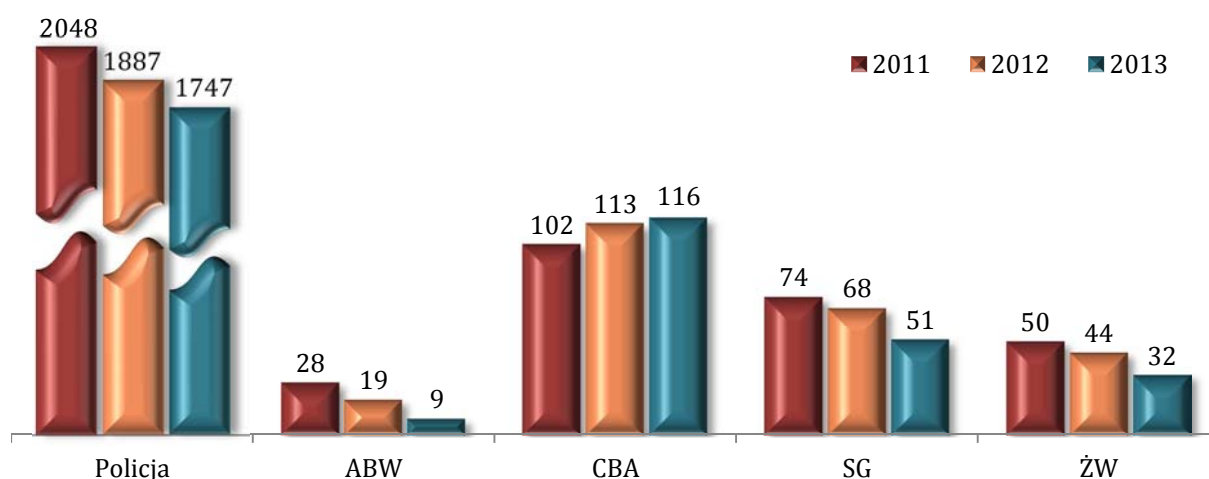
Wszczęte postępowania przygotowawcze

 Proces karny jest inicjowany wydaniem postanowienia o wszczęciu postępowania przygotowawczego. W pewnych sytuacjach, przed formalnym wszczęciem, prowadzone są czynności sprawdzające – organ prowadzący sprawę musi bowiem posiadać informacje, które uprawniają do przypuszczenia zaistnienia przestępstwa. Uzasadnione podejrzenie musi dotyczyć konkretnego czynu i dać się zakwalifikować do konkretnego przepisu kodeksu karnego lub innej ustawy zawierającej przepisy karne.

Zgodnie z informacją Prokuratury Generalnej³ w 2013 r. wszczęto w Polsce 1643 postępowania przygotowawcze dotyczące przestępstw korupcyjnych, to jest o 106 więcej niż w roku poprzednim.

Wykres nr 4

Liczba postępowań przygotowawczych wszczętych w latach 2011–2013

Źródło: KGP, ABW, CBA, KGSG, ŻW

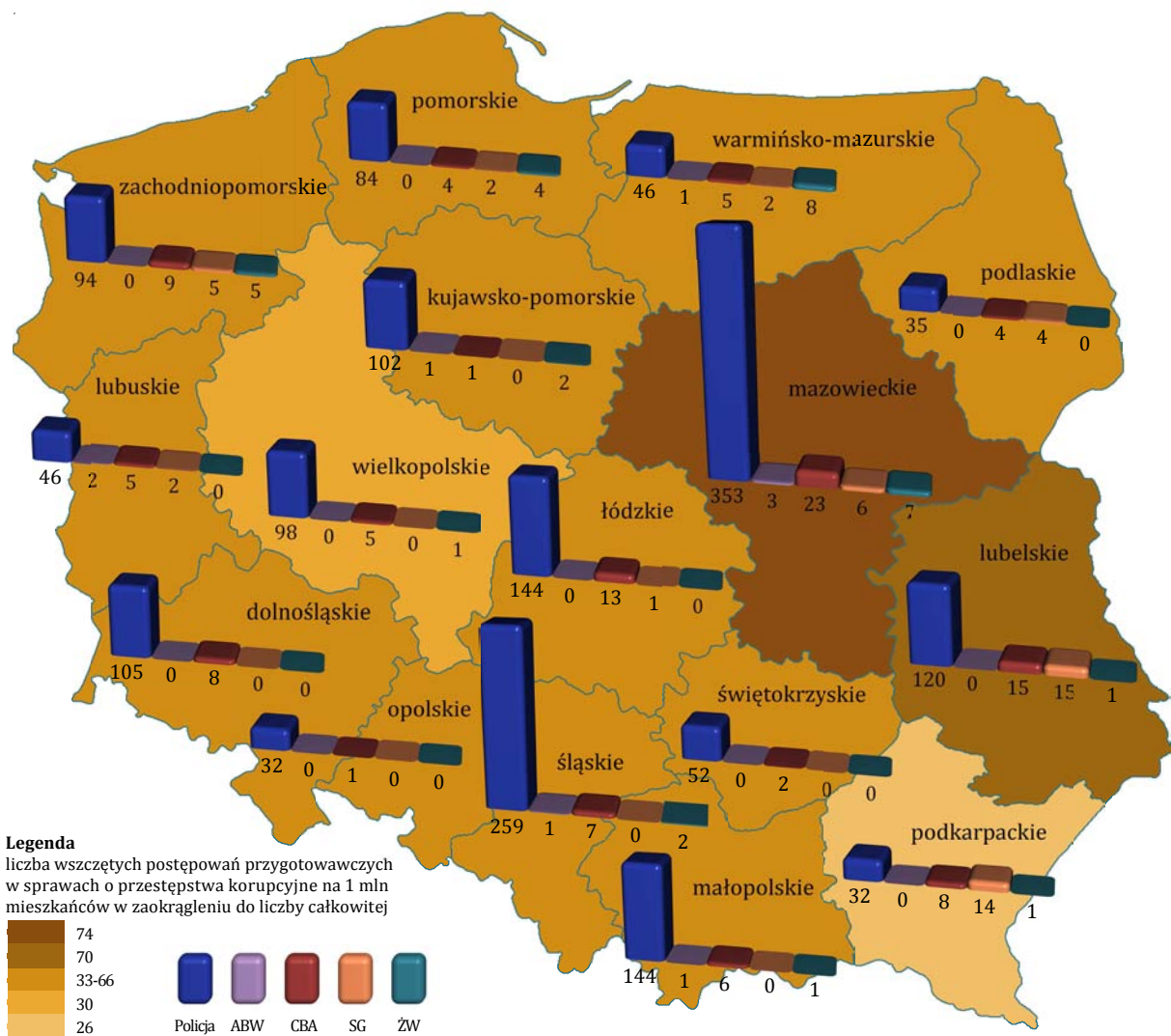
Dane Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Straży Granicznej i Żandarmerii Wojskowej wskazują, że w 2013 r. służby te prowadziły mniejszą liczbą wszczętych postępowań przygotowawczych w sprawach o przestępstwa korupcyjne niż w latach poprzednich. Największy spadek dotyczy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego – o ponad 47% w porównaniu do 2012 r. Wyjątkiem, podobnie jak w poprzednim roku, pozostaje CBA, którego aktywność w tym zakresie wzrosła o 3%.

Policja prowadziła 1747 postępowań wszczętych przez jednostki prokuratury w 2013 r., Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego – 9, Centralne Biuro Antykorupcyjne – 116, Straż Graniczna – 51, natomiast Żandarmeria Wojskowa – 32.

³ Dane gromadzone przez Departament do spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Generalnej, który monitoruje i koordynuje postępowania przygotowawcze dotyczące przestępczości korupcyjnej.

Wykres nr 5

Wszczęte w 2013 r. postępowania przygotowawcze w sprawach korupcyjnych z podziałem na województwa

Źródło: CBA, GUS, KGP, ABW, KGSG i ŻW

Najwięcej spraw dotyczących przestępstw korupcyjnych wszczynanych było na terenie województwa mazowieckiego (wpływ na to może mieć np. umiejscowienie najważniejszych organów i instytucji), następnie śląskiego i łódzkiego. Najmniej spraw, podobnie jak w roku 2012, wszczęto w województwach: opolskim i podlaskim.

Tak jak w 2012 r., najwięcej postępowań przygotowawczych w stosunku do liczby mieszkańców wszczęto w województwie mazowieckim (74) i lubelskim (70). Najmniejszą liczbę postępowań w stosunku do liczby mieszkańców wszczęto w województwach podkarpackim (26) i wielkopolskim (30). Poprzednio były to województwa opolskie (30) i pomorskie (30).

Podstawa wszczęcia postępowań przygotowawczych

Służby lub organy ścigania uzyskują informacje o możliwości popełnienia przestępstwa z różnych źródeł. Mogą one pochodzić od osób fizycznych, instytucji państwowych i samorządowych, mediów lub być wynikiem własnych ustaleń – czynności operacyjno-rozpoznawczych, dochodzeniowo-śledczych czy kontroli. Dla wszczęcia postępowania nie ma znaczenia, czy sprawca przestępstwa jest znany, istotna jest natomiast wiarygodność informacji – wskazanie faktów i dowodów, które uprawdopodobniają zaistnienie przestępstwa.

Tabela nr 4

Postępowania przygotowawcze prowadzone przez Policję wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną

Podstawa wszczęcia	2011	2012	2013
ujęcie na gorącym uczynku	1177	929	892
na podstawie materiałów operacyjnych	392	393	320
zawiadomienie pokrzywdzonego	165	199	195
zawiadomienie osoby innej niż pokrzywdzony	139	158	133
zawiadomienie instytucji państwowej, samorządowej lub społecznej	122	144	133
zawiadomienie organu kontroli	24	37	14
na podstawie materiałów własnych Policji	8	11	10
w wyniku akcji Policji	4	4	2
inny czyn ujawniony w toku postępowania	17	12	34
inne	–	–	14
RAZEM	2048	1887	1747

Źródło: KGP

Tabela nr 5

Postępowania przygotowawcze prowadzone przez ABW wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną

Podstawa wszczęcia	2011	2012	2013
materiały własne ABW	17	9	5
zgłoszenia osób	2	6	2
zawiadomienia instytucji	4	4	1
materiały prokuratury	5	–	1
RAZEM	28	19	9

Źródło: ABW

Tabela nr 6

Postępowania przygotowawcze prowadzone przez CBA wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną

Podstawa wszczęcia	2011	2012	2013
wylączenie z innego postępowania przygotowawczego	20	34	43
zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa	40	29	15
materiały uzyskane w wyniku czynności operacyjno-rozpoznawczych	29	25	26
materiały uzyskane w wyniku czynności kontrolnych	2	7	5
protokół przesłuchania świadka	1	2	–
inne dokumenty	3	8	10
inne (np. przekazane przez inne służby lub organy)	7	8	17
RAZEM	102	113	116

Źródło: CBA

Tabela nr 7

Postępowania przygotowawcze prowadzone przez Straż Graniczną wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną

Podstawa wszczęcia	2011	2012	2013
czynności w trybie 308 kpk (w wypadkach niecierpiących zwłoki)	54	32	39
zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa	5	6	5
materiały operacyjne	6	4	3
materiały wyłączone z innego śledztwa	7	1	2
zawiadomienie od innego organu	2	1	2
inne dokumenty	–	24	–
RAZEM	74	68	51

Źródło: SG

Tabela nr 8

Postępowania przygotowawcze prowadzone przez Żandarmerię Wojskową wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną

Podstawa wszczęcia	2011	2012	2013
ustalenia własne ŻW	15	19	10
zlecone przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury	20	13	16
wyłączone z postępowania do odrębnego prowadzenia	6	5	2
zawiadomienie dowódcy jednostki	3	3	–
zawiadomienie obywatelskie	4	2	2
przekazane przez inne organy ścigania	1	2	2
zawiadomienie organu kontrolującego (Departament Kontroli MON)	1	–	–
RAZEM	50	44	32

Źródło: ŻW

Każdy, dowiedziawszy się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ma społeczny obowiązek zawiadomić o tym prokuraturę, Policję albo inny organ uprawniony do prowadzenia postępowań przygotowawczych w ramach swojej właściwości, tj. ABW, CBA, SG czy SC (art. 304 § 1 kpk). Za niewykonanie tej powinności nie grozi jednak sankcja karna. Instytucje państwowe i samorządowe są zobligowane (art. 304 § 2 kpk) do niezwłocznego zawiadomienia prokuratury lub Policji, gdy w związku ze swoją działalnością uzyskają informacje o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, ponadto do wykonania niezbędnych czynności zabezpieczających ślady i dowody przestępstwa przed ich zatarciem. Obowiązek zawiadomienia o przestępstwie należy przede wszystkim do osób sprawujących funkcje kierownicze w instytucjach. Pracownik obowiązany jest jedynie do zawiadomienia swoich przełożonych. Jeśli nie powiadomił o tym fakcie kierownictwa, może ponieść jedynie odpowiedzialność dyscyplinarną lub służbową. Natomiast kierownictwo instytucji państwowych i samorządowych może odpowiadać m.in. za przestępstwo z art. 231 kk, tj. działanie na szkodę interesu publicznego lub prywatnego w wyniku niedopełnienia obowiązku.

Prowadzone postępowania przygotowawcze

Na liczbę prowadzonych postępowań składają się opisane powyżej postępowania wszczęte w 2012 r. oraz kontynuowane z lat wcześniejszych.

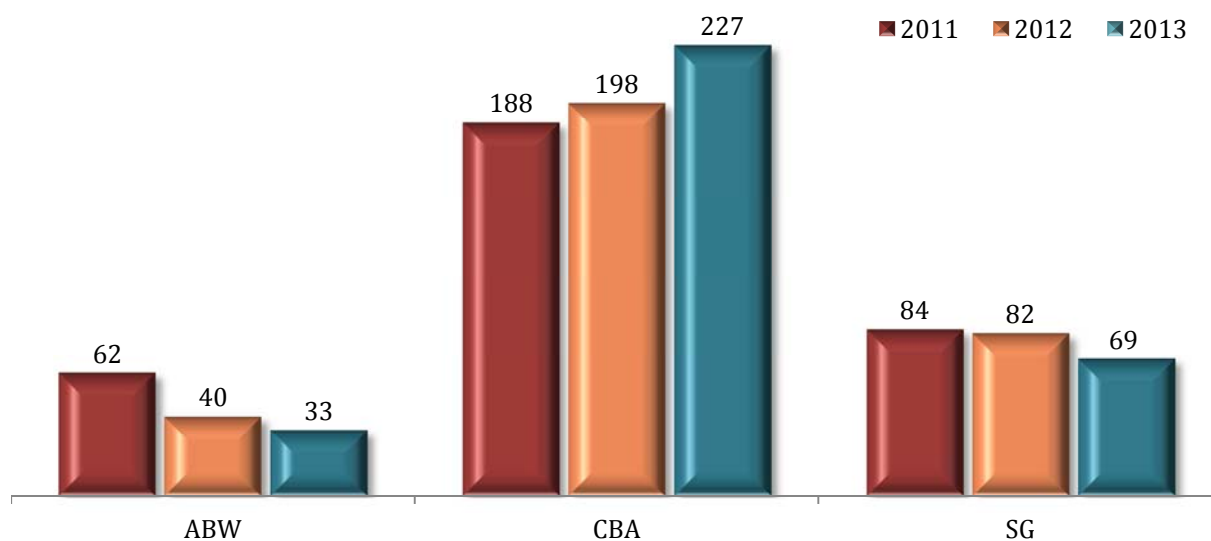
W art. 310 kpk precyzyjnie określono, że śledztwo powinno być ukończone w ciągu 3 miesięcy, a w przypadku jego niezakończenia przepisy Kodeksu postępowania karnego dopuszczają możliwość jego przedłużenia na dalszy czas oznaczony przez prokuratora.

W 2013 r. Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego prowadziła 33 postępowania przygotowawcze w sprawach korupcyjnych, Centralne Biuro Antykorupcyjne – 227, zaś Straż Graniczna – 69.

Poniżej zestawiono liczbę postępowań przygotowawczych prowadzonych przez wymienione służby w latach 2011–2013.

Wykres nr 6

Liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez służby w latach 2011–2013⁴

Źródło: ABW, CBA i SG

⁴ Przekazane przez KGP dane nie zawierały informacji na temat liczby prowadzonych postępowań.

Zakończone postępowania przygotowawcze

Postępowanie przygotowawcze kończy postanowienie o jego zamknięciu (art. 321 kpk) lub umorzeniu (art. 322 kpk).

Postanowienie o zamknięciu śledztwa jest wydawane w sytuacji, gdy organ prowadzący postępowanie uzna, że zebrany materiał dowodowy jest wystarczający do skierowania aktu oskarżenia do sądu.

Postępowanie karne umarza się, jeśli z zebranego materiału dowodowego wynika, że:

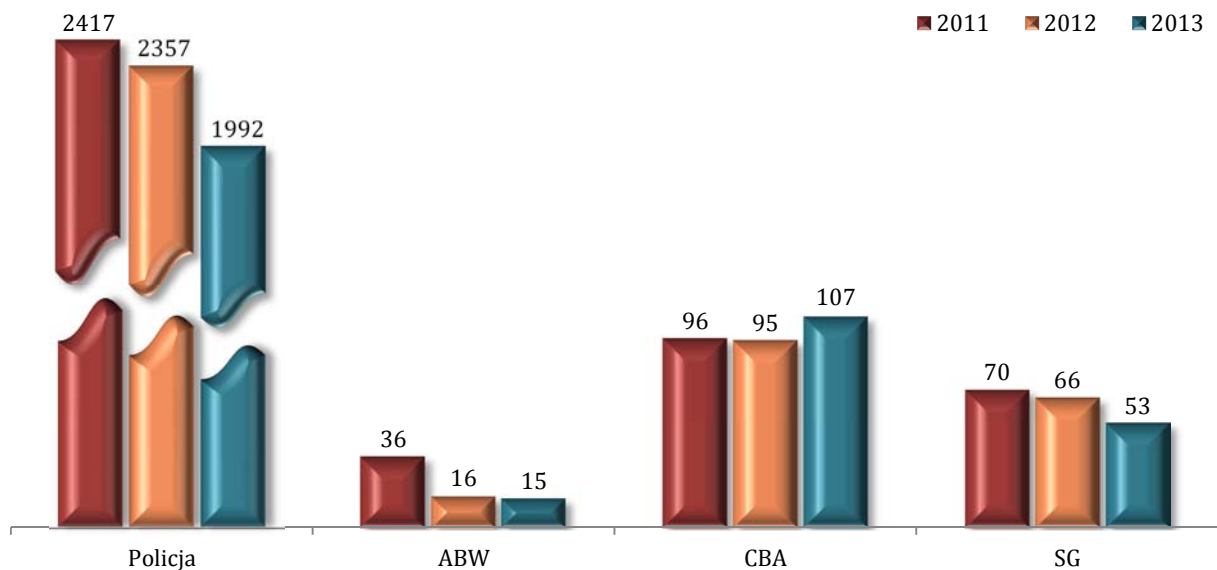
- czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia,
 - czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego albo ustawa stanowi, że sprawca nie popełnia przestępstwa,
 - społeczna szkodliwość czynu jest znikoma,
 - ustawa stanowi, że sprawca nie podlega karze,
 - podejrzany zmarł,
 - nastąpiło przedawnienie karalności,
 - postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się,
 - sprawca nie podlega orzecznictwu polskich sądów karnych,
 - brak skargi uprawnionego oskarżyciela,
 - brak wymaganego zezwolenia na ściganie lub wniosku o ściganie pochodzącego od osoby uprawnionej, chyba że ustawa stanowi inaczej,
 - zachodzi inna okoliczność wyłączająca ściganie,
- a także w sytuacji gdy nie wykryto sprawcy.*

Istnieje także możliwość warunkowego umorzenia postępowania. Polega ono na rezygnacji z ukarania sprawcy przestępstwa na rzecz poddania go próbie.

Liczba zakończonych postępowań przygotowawczych w sprawach korupcyjnych była niższa w większości służb w stosunku do lat ubiegłych – największy spadek w tym zakresie w 2013 r. dotyczył Policji. Tylko w CBA odnotowano większą niż w poprzednim roku liczbę postępowań zakończonych.

Wykres nr 7

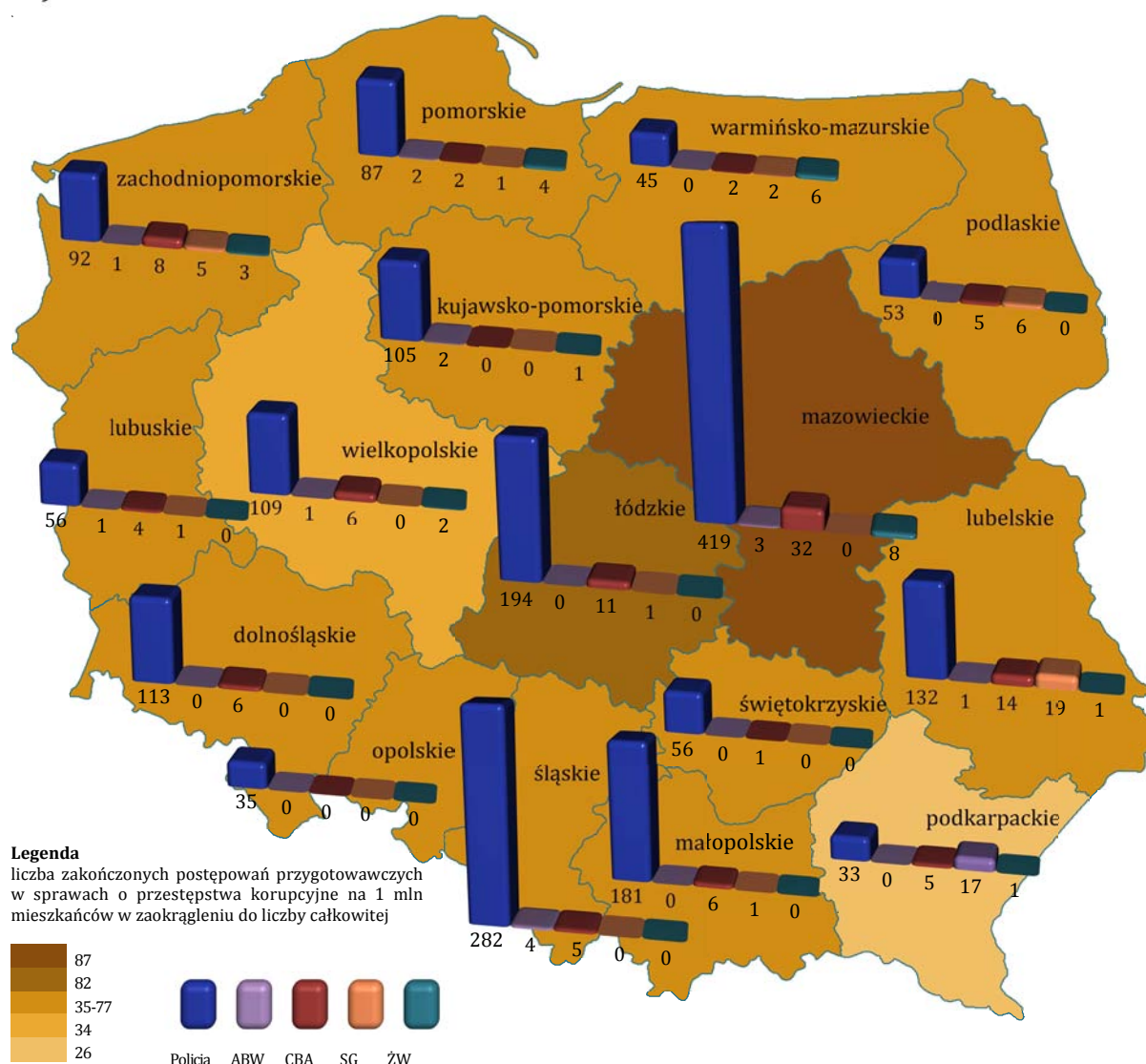
Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych przez służby w latach 2011–2013

Źródło: KGP, ABW, CBA i SG

Wykres nr 8

Zakończone w 2013 r. postępowania przygotowawcze w sprawach korupcyjnych z podziałem na województwa

Źródło: CBA, GUS, KGP, ABW i SG

W 2013 r. zakończono 1992 postępowania przygotowawcze w sprawach o przestępstwa korupcyjne prowadzonych przez Policję. Wnioskiem o sporządzenie aktu oskarżenia zakończono 1366 z nich, co stanowi 69% ogółem zakończonych (w 2012 r. 71%). Umożono 596 śledztw, w tym 29 warunkowo.

Skierowaniem aktu oskarżenia do sądu zakończono 6 postępowań prowadzonych przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, tj. 40% ogółem zakończonych (w 2012 r. 56%). Umożono 8 śledztw, a jedno skierowano do innych organów.

Z postępowań w sprawach korupcyjnych prowadzonych w 2013 r. w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym zakończonych zostało 107. Akt oskarżenia skierowano do sądu w 52 przypadkach, co stanowi 49% zakończonych postępowań (w 2012 r. 58%). Umożono 50 spraw, 2 postępowania przekazano do innego organu, a 3 zakończono w inny sposób.

Z postępowań prowadzonych przez Straż Graniczną w sprawach z art. 228, 229 oraz 231 § 2 kk zakończono 53. W 38 przypadkach skierowano do sądu akt oskarżenia,

co stanowi około 71% zakończonych postępowań (w 2012 r. również 71%), 4 śledztwa umorzono, 9 przekazano do prowadzenia innym organom, zaś 2 zakończono w inny sposób.

Najwięcej postępowań przygotowawczych w sprawach korupcyjnych zakończono w 2013 r. na terenie województw: mazowieckiego (462) oraz śląskiego (291), najmniej w województwie opolskim (35), warmińsko-mazurskim i podkarpackim (po 55). W stosunku do liczby mieszkańców najwięcej spraw zakończono w województwach: mazowieckim (87) i łódzkim (82), z kolei najmniej na terenie województwa podkarpackiego (26) oraz wielkopolskiego (34).

Podejrzani w sprawach o przestępstwa korupcyjne

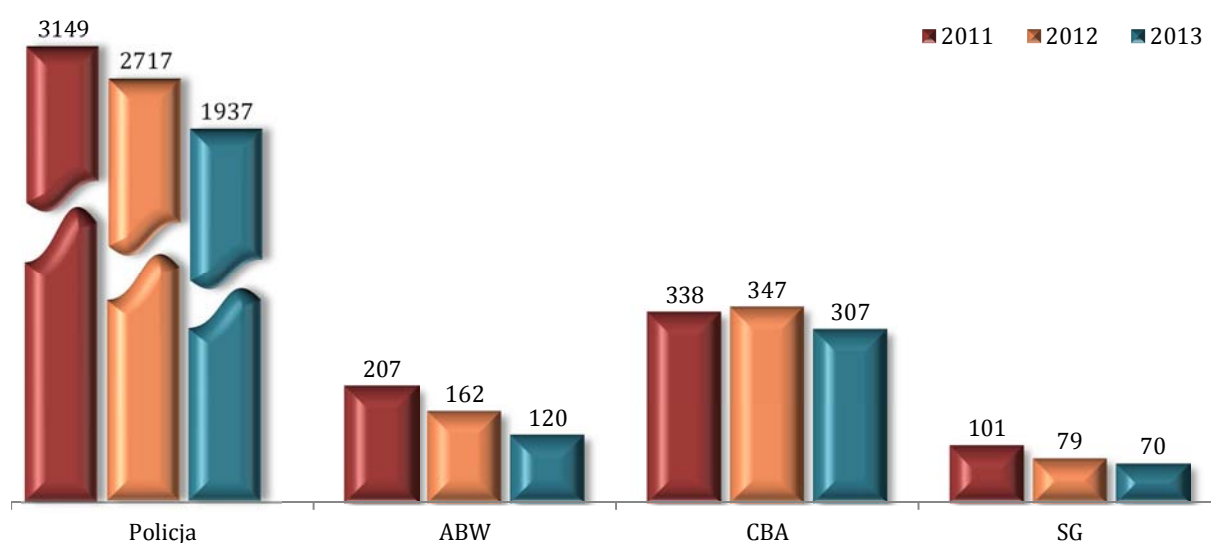

Zgodnie z art. 71 § 1 kpk podejrzanym jest osoba, co do której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów albo której bez wydania takiego postanowienia postawiono zarzut w związku z przystąpieniem do przesłuchania w charakterze podejrzanego. Z chwilą wniesienia do sądu aktu oskarżenia lub wniosku o warunkowe umorzenie postępowania osoba taka uważana jest za oskarżonego.

W 2013 r. służby odnotowały mniejszą liczbę podejrzanych w postępowaniach dotyczących przestępstw korupcyjnych niż w latach poprzednich.

Wykres nr 9

Liczba podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez służby w latach 2011–2013

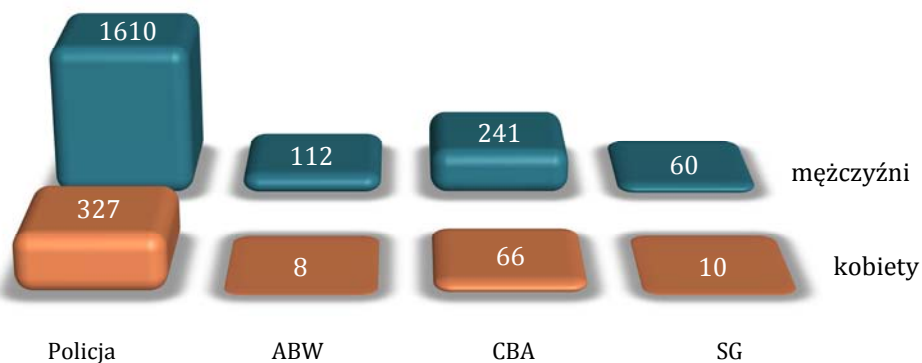

Źródło: KGP, ABW, CBA i SG

Zdecydowaną większość podejrzanych o przestępstwa korupcyjne stanowią mężczyźni. W prowadzonych przez Policję postępowaniach kobiety stanowiły 17% spośród podejrzanych (w 2012 r. – 16%), w przypadku ABW – 7% (22%), CBA – 22% (19%) i Straży Granicznej – 14% (11%).

Wykres nr 10

Płeć podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach służb i organów ścigania w 2013 r.

Źródło: KGP, ABW, CBA i SG

Liczba podejrzanych spadła w 2013 r. o 871 osób w porównaniu do roku poprzedniego. Najliczniejszą grupę podejrzanych o popełnienie przestępstw korupcyjnych stanowiły osoby najaktywniejsze zawodowo, czyli w przedziale wiekowym 30–49 lat – niemal 48% wszystkich podejrzanych.

Tabela nr 9

Wiek podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2013 r.

	Policja	ABW	CBA	SG	OGÓŁEM
do 20 lat	98	–	–	–	98
21–29 lat	407	–	15	15	437
30–39 lat	931 ⁵	10	79	24	1165
40–49 lat		16	89	16	
50 i więcej lat	457	94	124	15	690
nieokreślony	44	–	–	–	44
RAZEM	1937	120	307	70	2434

Źródło: KGP, ABW, CBA i SG

Dane na temat obywatelstwa podejrzanych wskazują, że zdecydowaną większość stanowią obywatele Polski (ponad 66%). W porównaniu z ubiegłymi latami znacząco wzrosła liczba obywateli innych państw podejrzanych o przestępstwa korupcyjne – w roku 2013 stanowili oni ponad 33% podejrzanych. Wśród obcokrajowców, których obywatelstwo udało się ustalić, nadal najliczniejszą grupę stanowią obywatele krajów sąsiednich – Ukrainy (1,6%), Białorusi (0,8%) i Rosji (około 0,7%).

Tabela nr 10

Obywatelstwo podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2013 r.

	Policja ⁶	ABW	CBA	SG	OGÓŁEM
Polska	1172	120	304	26	1622
Ukraina	20	–	3	15	38
Białoruś	11	–	–	9	20
Rosja	3	–	–	13	16
Rumunia	13	–	–	1	14
Litwa	8	–	–	2	10
pozostałe państwa Europy	15	–	–	3	18
Wietnam	5	–	–	1	6
inne	12	–	–	–	12
nieokreślone	678	–	–	–	678
RAZEM	1937	120	307	70	2434

Źródło: KGP, ABW, CBA i SG

⁵ Policja gromadzi dane w przedziale wiekowym 30–49 lat.

⁶ W styczniu 2013 r. zmienił się zakres danych statystycznych gromadzonych przez Policję; wprowadzenia do systemu informacji dotyczącej obywatelstwa nie jest obligatoryjne.

Stosowane środki zapobiegawcze

W toku postępowania przygotowawczego wobec podejrzanych mogą zostać zastosowane następujące środki zapobiegawcze:

- dozór Policji,
- poręczenie majątkowe,
- poręczenie społeczne lub osoby godnej zaufania,
- zakaz opuszczania kraju,
- zatrzymanie paszportu,
- zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu,
- nakaz powstrzymywania się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów,
- tymczasowe aresztowanie.

Instrumenty te można stosować w celu zapewnienia prawidłowego przebiegu postępowania, a wyjątkowo także aby zapobiec popełnieniu przez podejrzanego (lub oskarżonego) nowego, ciężkiego przestępstwa. Można je stosować tylko wtedy, gdy zebrane dowody wskazują na duże prawdopodobieństwo, że podejrzany (oskarżony) popełnił przestępstwo (art. 249 § 1 kpk).

O zastosowaniu środka zapobiegawczego decyduje prokurator – z wyjątkiem tymczasowego aresztowania, o którym decyduje sąd.

Najczęściej stosowanym środkiem zapobiegawczym w postępowaniach w sprawach korupcyjnych jest poręczenie majątkowe.

Liczba zastosowań najbardziej uciążliwego środka, jakim jest tymczasowe aresztowanie, znacząco spadła w postępowaniach prowadzonych przez Policję i Straż Graniczną, natomiast w prowadzonych przez CBA pozostała na poziomie zbliżonym do 2012 r.

Tabela nr 11

Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez Policję w latach 2011–2013

Rodzaj środka zapobiegawczego	2011 ⁷	2012	2013
poręczenie majątkowe	bd	483	226
dozór Policji	bd	388	–
zakaz opuszczania kraju	bd	42	39
tymczasowe aresztowanie	167	95	35
zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu	bd	19	16
zatrzymanie paszportu	bd	bd	4
RAZEM	bd	1027	320

Źródło: KGP

⁷ Przekazane w 2011 r. przez KGP dane, pochodzące z Policyjnego Systemu Statystyki Przestępczości TEMIDA, zawierały informacje jedynie na temat tymczasowego aresztowania.

Jedynie w postępowaniach prowadzonych w 2013 r. przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego tymczasowe aresztowanie było najczęściej stosowanym środkiem zapobiegawczym – zastosowano je wobec 6 podejrzanych.

Tabela nr 12

Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez ABW w latach 2011–2013

Rodzaj środka zapobiegawczego	2011	2012	2013
tymczasowe aresztowanie	3	–	6
poręczenie majątkowe	21	7	5
dozór Policji	6	7	2
zakaz opuszczania kraju	2	–	–
zatrzymanie paszportu	1	–	–
RAZEM	33	14	13

Źródło: ABW

W śledztwach prowadzonych przez CBA w 2013 r. najczęściej stosowano poręczenie majątkowe (105). W dalszej kolejności stosowane były dozór Policji (53) oraz zakaz opuszczania kraju (37). Najsurowszy środek – tymczasowe aresztowanie – został wykorzystany 26 razy.

Tabela nr 13

Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez CBA w latach 2011–2013

Rodzaj środka zapobiegawczego	2011	2012	2013
poręczenie majątkowe	96	94	105
dozór Policji	88	20	53
zakaz opuszczania kraju	40	16	37 ⁸
tymczasowe aresztowanie	36	25	26
zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu	6	13	13
nakaz powstrzymania się od określonej działalności lub od prowadzenia określonego rodzaju pojazdów	12	1	–
inne	1	1	23
RAZEM	279	170	257

Źródło: CBA

⁸ W tym 7 zakazów połączonych z zatrzymaniem paszportu.

W postępowaniach prowadzonych przez Straż Graniczną najczęściej stosowanymi środkami zapobiegawczymi były poręczenie majątkowe (14), dozór Policji (12) oraz zakaz opuszczania kraju (11).

Tabela nr 14

Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez Straż Graniczną w latach 2011–2013

Rodzaj środka zapobiegawczego	2011	2012	2013
poręczenie majątkowe	13	11	14
dozór Policji	3	11	12
zakaz opuszczania kraju	3	5	11
tymczasowe aresztowanie	9	15	8
zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu	9	8	2
zatrzymanie paszportu	–	2	2
RAZEM	37	52	49

Źródło: SG

Zabezpieczone mienie i ujawnione korzyści majątkowe

W śledztwach w sprawach korupcyjnych wszczętych przez Centralne Biuro Antykorupcyjne w 2013 r. ujawniono korzyści majątkowe o łącznej wartości 6,41 mln zł, 10 tys. dolarów amerykańskich oraz 4 tys. euro. Zabezpieczono mienie o wartości 1,57 mln zł.

Korzyści majątkowe to różne dobra zaspokajające określone potrzeby, których wartość da się wyrazić w pieniądzu. Mogą nimi być, oprócz gotówki, atrakcyjne przedmioty, wycieczki, ale także pożyczki udzielane na preferencyjnych warunkach, umorzenia długów czy udzielenie zamówienia publicznego.

W postępowaniach przygotowawczych prowadzonych przez Policję w sprawach korupcyjnych ujawniono korzyści majątkowe w łącznej kwocie 3,5 mln zł. Wartość zabezpieczonego mienia wyniosła 8,8 mln zł.

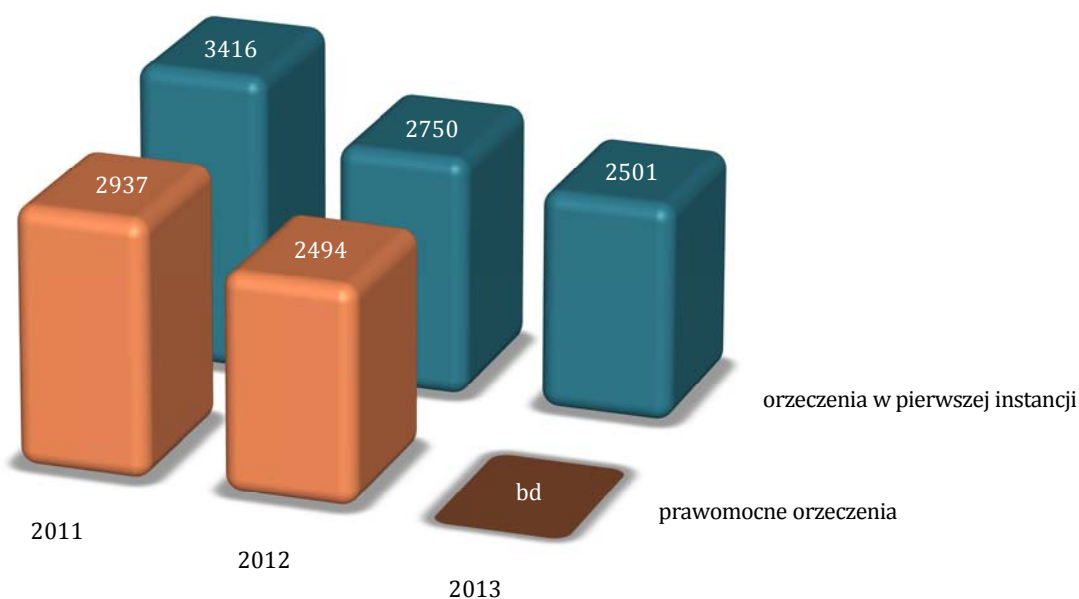
Postępowania prowadzone przez Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego pozwoliły ujawnić udzielone korzyści majątkowe w kwocie 20,9 mln zł oraz przyjęte korzyści majątkowe w kwocie 13,4 mln zł. Wartość zabezpieczonego mienia wyniosła 2,2 mln zł.

W minionym roku łączna wartość ujawnionych przez Straż Graniczną korzyści majątkowych wyniosła 65 tys. zł, 525 euro, 230 dolarów amerykańskich, 10 funtów brytyjskich i 150 hrywien. Zabezpieczono mienie na łączną kwotę 50,8 tys. zł, 7790 euro oraz 106 dolarów amerykańskich.

Skazania

W 2013 r. za przestępstwa korupcyjne⁹ skazano w pierwszej instancji 2501 osób. Oznacza to, że liczba skazanych za te przestępstwa w poddanym analizie okresie spadła o około 9% w porównaniu z 2012 r., w którym wydano takie orzeczenia wobec 2750 osób.

*Wykres nr 11
Skazani za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013*

Źródło: MS

Zdecydowaną większość wydanych w 2013 r. orzeczeń w pierwszej instancji stanowiły wyroki za przestępstwo przekupstwa (art. 229 kk) – 1666 przypadków. W latach 2011–2013 stanowiły one ok. 62–67% wyroków w pierwszej instancji w sprawach o przestępstwa korupcyjne. Kolejnym przestępstwem, w przypadku którego najczęściej wydawano rozstrzygnięcia skazujące w pierwszej instancji, była sprzedajność urzędnicza (art. 228 kk) stanowiąca w latach 2011–2013 ok. 12–13% wyroków.

⁹ W chwili publikacji *Mapy* nie były dostępne dane dotyczące prawomocnych skazań za przestępstwa korupcyjne w 2013 r. Nie można było również pozyskać informacji nt. płci i wieku skazanych w pierwszej instancji w tym okresie.

Tabela nr 15

Skazani za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej czynu głównego¹⁰

Kwalifikacja prawna	2011		2012		2013	
	Pierwsza instancja	Prawomocne skazania	Pierwsza instancja	Prawomocne skazania	Pierwsza instancja	Prawomocne skazania
228 kk	463	346	354	304	340	bd
229 kk	2113	1975	1763	1644	1666	bd
230 kk	116	143	114	119	104	bd
230a kk	340	187	226	218	108	bd
231 kk (231 § 2 kk)	255 (bd)	170 (103)	218 (bd)	153 (93)	221 (bd)	bd (bd)
250a kk	–	79	–	33	–	bd
296a kk	31	11	14	17	16	bd
296b kk	–	93	–	66	–	bd
305 kk	98	bd	61	bd	46	bd
46 ustawy o sporcie	–	–	–	bd	–	bd
47 ustawy o sporcie	–	–	–	bd	–	bd
48 ustawy o sporcie	–	–	–	bd	–	bd
54 ustawy refundacyjnej	–	–	–	bd	–	bd
RAZEM	3416	3004	2750	2554	2501	bd

Źródło: MS

Zarówno w wyrokach pierwszej instancji, jak i orzeczeniach prawomocnych najczęściej orzekaną karą za przestępstwa korupcyjne było pozbawienie wolności z warunkowym zawieszeniem jego wykonania. W latach 2011–2013 kara taka została orzeczona w ponad 90% postępowań. Bezwzględną karę pozbawienia wolności wymierzano w latach 2011–2013 niewielkiej grupie oskarżonych (około 5%). Następną w kolejności stosowania była kara grzywny samoistnej, orzekana wobec 2–4% skazanych.

¹⁰ W związku z brakiem kompletnych danych dotyczących skazanych na podstawie art. 231 § 2 kk w zestawieniu umieszczono również cały art. 231 kk.

Tabela nr 16

Skazani za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej czynu głównego z podziałem na rodzaj kary¹¹

Rok	Kwalifikacja prawna	Rodzaj kary															
		OGÓŁ EM		grzywna samoistna				ograniczenie wolności				pozbawienie wolności				środki karne orzeczone samoistnie (świadczenie pieniężne)	
						w tym z zawieszeniem				w tym z zawieszeniem				w tym z zawieszeniem			
		pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne	pierwsza instancja	prawomocne
2011	228 kk	463	346	31	10	-	-	8	3	1	-	424	333	383	308	-	-
	229 kk	2113	1975	64	60	4	2	25	11	3	2	2024	1904	1923	1798	-	-
	230 kk	116	143	1	1	-	-	2	1	-	1	113	141	100	125	-	-
	230a kk	340	187	11	5	1	1	6	1	-	-	323	181	290	179	-	-
	231 kk	255	170	23	15	2	bd	5	bd	1	bd	227	155	209	145	-	-
	(231 § 2 kk)	(bd)	(103)	(bd)	(1)	(bd)	(-)	(bd)	(-)	(bd)	(-)	(bd)	(102)	(bd)	(93)	(-)	(-)
	250a kk	bd	79	-	5	-	-	-	19	-	6	-	55	-	55	-	-
	296a kk	31	11	-	-	-	-	-	1	-	-	31	10	31	10	-	-
	296b kk	bd	93	-	1	-	-	-	-	-	-	-	92	-	92	-	-
	RAZEM	3318	3004	130	97	7	3	46	36	5	9	3142	2871	2936	2712	-	-
2012	228 kk	354	304	9	8	-	-	2	2	-	-	343	294	311	263	-	-
	229 kk	1763	1644	67	69	12	8	26	5	-	1	1670	1570	1589	1484	-	-
	230 kk	114	119	2	1	-	-	-	2	-	-	112	116	101	107	-	-
	230a kk	226	218	2	1	1	-	1	1	-	-	223	216	222	215	-	-
	231 kk	218	153	17	10	1	bd	2	1	-	bd	197	142	188	138	2	-
	(231 § 2 kk)	(bd)	(93)	(bd)	(3)	(bd)	(-)	(bd)	(-)	(-)	(-)	(bd)	(90)	(bd)	(86)	(bd)	(-)
	250a kk	-	33	-	12	-	7	-	6	-	1	-	15	-	15	-	-
	296a kk	14	17	3	3	-	-	-	-	-	-	11	14	11	13	-	-
	296b kk	-	66	-	-	-	-	-	1	-	1	-	65	-	65	-	-
	RAZEM	2689	2554	100	104	14	15	31	18	-	3	2556	2432	2422	2300	2	-
2013	228 kk	340	bd	6	bd	1	bd	2	bd	-	bd	332	bd	309	bd	-	bd
	229 kk	1666	bd	85	bd	-	bd	16	bd	1	bd	1565	bd	1517	bd	-	bd
	230 kk	104	bd	2	bd	1	bd	-	bd	-	bd	102	bd	87	bd	-	bd
	230a kk	108	bd	7	bd	-	bd	-	bd	-	bd	101	bd	99	bd	-	bd
	231 kk	221	bd	5	bd	bd	bd	1	bd	-	bd	214	bd	208	bd	1	bd
	(231 § 2 kk)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(-)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(bd)	(-)	(bd)
	250a kk	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd
	296a kk	16	bd	1	bd	-	bd	-	bd	-	bd	15	bd	15	bd	-	bd
	296b kk	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd
	305 kk	46	bd	16	bd	-	bd	2	bd	-	bd	28	bd	28	bd	-	bd
	46 ust. o sporcie	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd
	47 ust. o sporcie	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd
	48 ust. o sporcie	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd
54 ust. refundacyjnej	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	-	bd	
RAZEM	2501	bd	122	bd	2	bd	21	bd	1	bd	2357	bd	2263	bd	1	bd	

Źródło: MS

¹¹ W chwili publikacji *Mapy* nie były dostępne dane dotyczące prawomocnych skazań za przestępstwa korupcyjne w 2013 r.

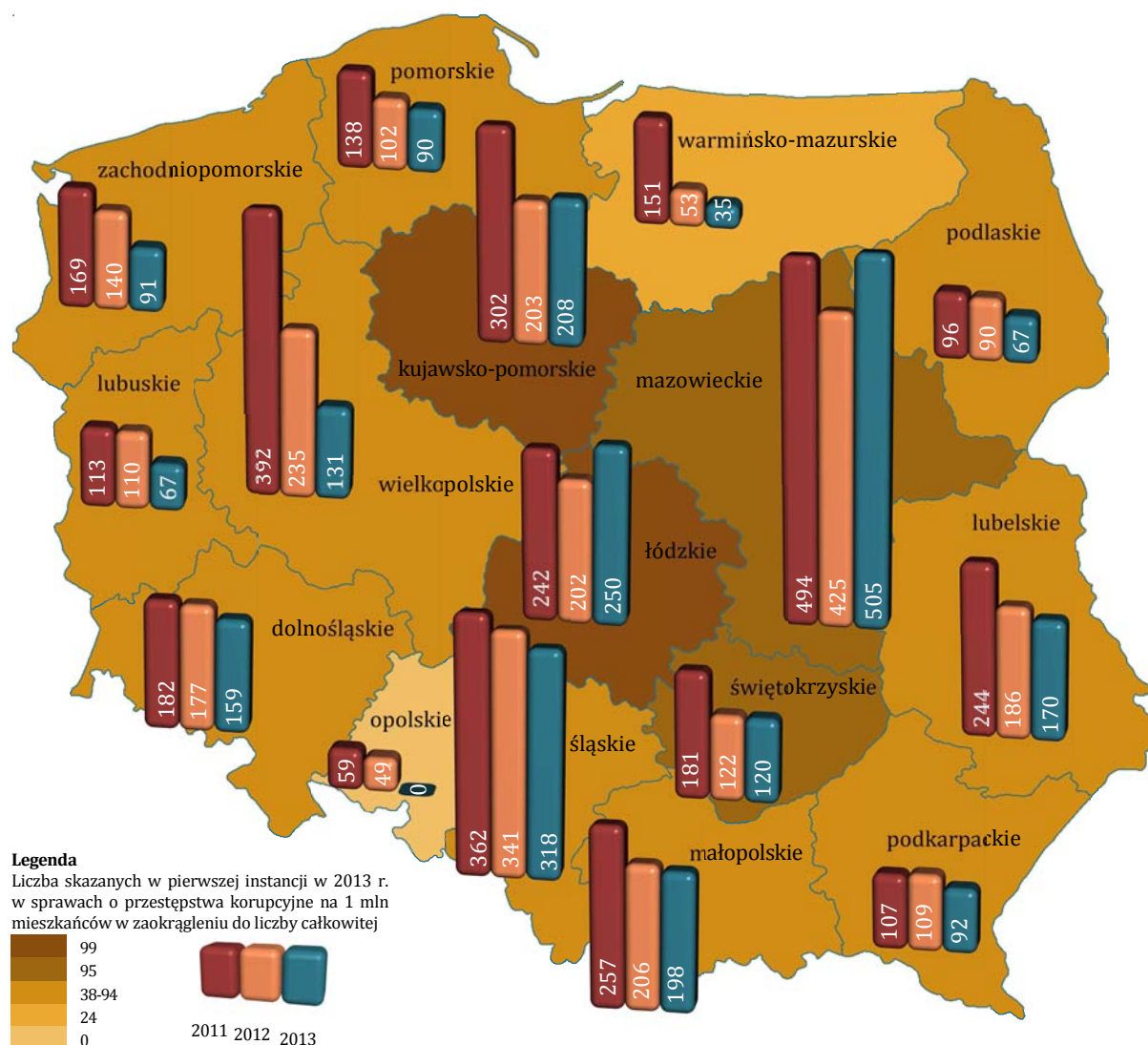
Za popełnienie przestępstw korupcyjnych najwięcej osób w pierwszej instancji skazano w 2013 r. na terenie województwa mazowieckiego – 505, następnie śląskiego – 318. Może to wynikać z poziomu rozwoju gospodarczego tych regionów, jak i poziomu zaludnienia. W przypadku województwa mazowieckiego znaczenie może mieć także umiejscowienie najważniejszych organów i instytucji.

Województwami, w których w 2013 r. w pierwszej instancji skazano najmniej osób za przestępstwa korupcyjne, były opolskie (0) oraz warmińsko-mazurskie (35).

W stosunku do liczby mieszkańców najwięcej osób skazanych zostało w województwach łódzkim i kujawsko-pomorskim (po 99), zaś najmniej – w opolskim (0) i warmińsko-mazurskim (24).

Wykres nr 12

Skazani za przestępstwa korupcyjne w pierwszej instancji w latach 2011–2013 z podziałem na województwa¹²

Źródło: CBA, GUS i MS

¹² W związku z brakiem danych dotyczących skazanych w pierwszej instancji na podstawie art. 231 § 2 kk na wykresie umieszczono liczbę skazanych uwzględniającą cały art. 231 kk.

Informacje Ministerstwa Sprawiedliwości na temat skazanych w pierwszej instancji recydywistów potwierdzają, że sprawcy przestępstw korupcyjnych bardzo rzadko są ponownie karani za ten rodzaj czynu zabronionego.

Recydywa podstawowa (prosta – art. 64 § 1 kk) ma miejsce w sytuacji, gdy sprawca skazany za przestępstwo umyślne na karę pozbawienia wolności popełnia w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary umyślne przestępstwo podobne do tego, za które już był skazany.

Recydywa wielokrotna (multirecydywa – art. 64 § 2 kk) zachodzi, gdy sprawca skazany w warunkach recydywy prostej, który odbył już co najmniej rok kary pozbawienia wolności, w ciągu 5 lat po odbyciu ostatniej kary ponownie popełnia umyślne przestępstwo przeciwko życiu lub zdrowiu lub przestępstwo przeciwko mieniu popełnione z użyciem przemocy lub groźby jej użycia.

Popełnienie kolejno kilku czynów przestępczych niekoniecznie zalicza się do recydywy w rozumieniu Kodeksu karnego, powoduje natomiast istotne następstwa w wymiarze lub w wykonywaniu orzeczonych już kar.

Tabela nr 17

Dorośli recydywiści skazani w pierwszej instancji za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013

Kwalifikacja prawna	2011				2012				2013			
	pierwsza instancja		prawomocne		pierwsza instancja		prawomocne		pierwsza instancja		prawomocne	
	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk	art. 64 § 1 kk	art. 64 § 2 kk
228 § 1 kk	1	–	–	2	2	–	1	1	1	–	bd	bd
228 § 3 kk	–	–	–	2	–	–	1	–	–	–	bd	bd
228 § 4 kk	–	–	–	1	1	–	–	–	–	–	bd	bd
229 § 1 kk	5	–	1	–	2	–	–	–	–	–	bd	bd
229 § 3 kk	11	–	4	–	2	–	2	–	3	–	bd	bd
230 kk	2	–	4	–	3	–	1	–	1	–	bd	bd
231 kk	–	–	bd	bd	–	–	bd	bd	–	–	bd	bd
(231 § 2 kk)	(–)	(–)	(–)	(1)	(–)	(–)	(–)	(–)	(–)	(–)	(bd)	(bd)
250a kk	–	–	–	–	–	–	2	–	–	–	bd	bd
305 kk	–	–	–	–	2	–	–	–	–	–	bd	bd
46 ustawy o sporcie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	bd	bd
46 ustawy o sporcie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	bd	bd
46 ustawy o sporcie	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	bd	bd
54 ustawy refundacyjnej	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	bd	bd
RAZEM	19	–	9	6	12	–	7	1	5	–	bd	bd

Źródło: MS

Z danych przedstawionych przez Centralny Zarząd Służby Więziennej wynika, że w 2013 r. przyjęto do odbycia kary za przestępstwa korupcyjne łącznie 234 osoby, w tym 12 kobiet i 222 mężczyzn. Jest to spadek o ok. 10% w porównaniu z rokiem 2012.

Tabela nr 18

Osoby przyjęte w latach 2011–2013 do odbycia kary pozbawienia wolności za przestępstwa korupcyjne z podziałem na płeć

Wymiar kary	2011		2012		2013	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
do 1 roku	66	1	77	3	63	3
powyżej 1 roku do 2 lat	123	3	131	4	106	7
powyżej 2 lat do 3 lat	20	2	25	2	33	2
powyżej 3 lat do 5 lat	8	–	12	2	15	–
powyżej 5 lat	8	1	6	–	5	–
RAZEM	225	7	251	11	222	12

Źródło: CZSW

W trakcie odbywania kary w stosunku do 106 osób orzeczono warunkowe przedterminowe zwolnienie, a wobec 18 – osób przerwę w wykonywaniu kary.

Dane Centralnego Zarządu Służby Więziennej dotyczące uprzedniej karalności osób pozbawionych wolności za przestępstwa korupcyjne (czyli zarówno tymczasowo aresztowanych, jak i skazanych) potwierdzają, że w dalszym ciągu występki te mają najczęściej charakter incydentalny.

Tabela nr 19

Osoby pozbawione wolności w sprawach o przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013 z podziałem na płeć i uprzednią karalność

Uprzednia karalność	2011		2012		2013	
	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety	mężczyźni	kobiety
brak recydywy	353	16	349	19	332	22
recydywa kodeksowa	18	1	26	–	23	3

Źródło: CZSW

Przestępczość korupcyjna w organach ścigania i Siłach Zbrojnych RP

Przestępczość korupcyjna pojawia się także w szeregach tych, którzy na co dzień powinni zwalczać to patologiczne zjawisko. Choć znakomita większość funkcjonariuszy pełni służbę z należyтым zaangażowaniem i poświęceniem, pojedyncze, ale szeroko nagłaśniane przypadki patologii w dużym stopniu rzutują na obraz danej formacji.

Policja

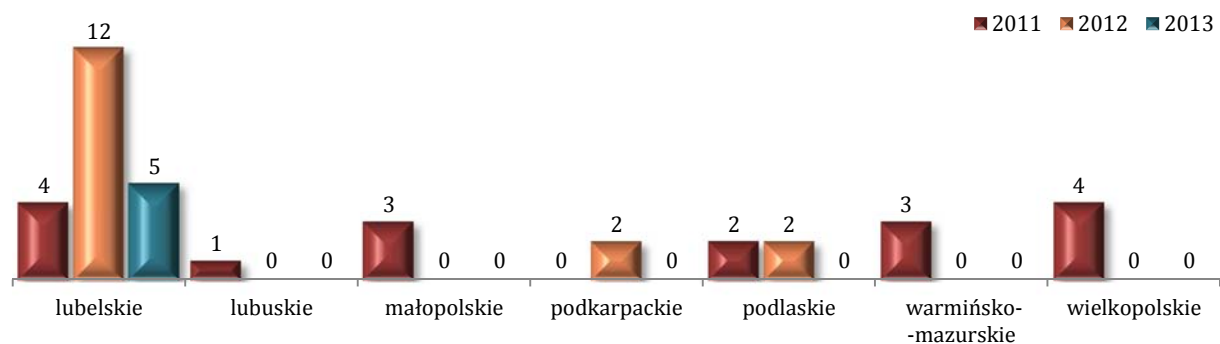
Ponieważ zmieniły się zasady gromadzenia danych statystycznych przez Policję, o czym była już mowa w części dot. podejrzanych w sprawach o przestępstwa korupcyjne, nie było również możliwe pozyskanie danych dotyczących funkcjonariuszy Policji podejrzanych w 2013 r. o przestępstwa korupcyjne¹³.

Straż Graniczna

W 2013 r. zarzuty dotyczące przestępstw korupcyjnych przedstawiono 5 funkcjonariuszom Straży Granicznej. Wszystkie przypadki odnotowano na terenie województwa lubelskiego.

Wykres nr 13

Liczba funkcjonariuszy Straży Granicznej z zarzutami korupcyjnymi w latach 2011–2013 z podziałem na województwa

Źródło: SG

¹³ Od 2013 r. dane statystyczne dotyczące przestępczości w postępowaniach prowadzonych przez prokuraturę bez udziału Policji nie są przekazywane do Policji celem wprowadzenia do Policijnego Systemu Statystyki Przestępczości TEMIDA, który został wyłączony z dalszego użytkowania.

Podejrzani najczęściej zatrudnieni byli na stanowiskach starszego kontrolera oraz kontrolera.

Tabela nr 20

Stanowiska służbowe zajmowane przez podejrzanych funkcjonariuszy Straży Granicznej w latach 2011–2013

Stanowisko służbowe	Liczba funkcjonariuszy z zarzutami		
	2011	2012	2013
starszy kontroler	3	5	3
kontroler	6	5	2
młodszy asystent	1	3	–
asystent	3	2	–
specjalista	3	1	–
starszy specjalista	1	–	–
RAZEM	17	16	5

Źródło: SG

Siły Zbrojne RP

W 2013 r. jednostki Żandarmerii Wojskowej wszczęły lub przyjęły do prowadzenia 32 postępowania karne o przestępstwa korupcyjne w wojsku. Zarzuty przedstawiono 35 podejrzany. Dotyczyły one m.in.:

- w 24 przypadkach przekroczenia uprawnień bądź niedopełnienia obowiązków służbowych (art. 231 § 2 kk),
- w 6 przypadkach udzielenia korzyści majątkowej (art. 229 kk),
- w 4 przypadkach przyjęcia korzyści majątkowej (art. 228 kk),
- w 1 przypadku płatnej protekcji (art. 230 kk).

Podejrzany zarzucono popełnienie 103 przestępstw korupcyjnych i innych bezpośrednio z nimi związanych. Wśród podejrzanych znalazło się 20 żołnierzy, 5 pracowników wojska i 10 osób cywilnych.

Tabela nr 21

Wiek podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową wszczętych w latach 2011–2013

Wiek	Liczba podejrzanych		
	2011	2012	2013
do 20 lat	–	–	–
21–29 lat	2	–	–
30–39 lat	3	2	5
40–49 lat	10	13	21
50 i więcej lat	17	11	9
RAZEM	32	26	35

Źródło: ŻW

W roku 2013 najczęściej stosowanym środkiem zapobiegawczym wobec sprawców przestępstw korupcyjnych był niestosowany w latach poprzednich dozór Policji.

Tabela nr 22

Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową w latach 2011–2013

Rodzaj środka zapobiegawczego	Liczba zastosowań		
	2011	2012	2013
dozór Policji	–	–	5
zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu	6	4	4
poręczenie majątkowe	3	2	4
tymczasowe aresztowanie	1	–	2
dozór przełożonego wojskowego	1	–	–
RAZEM	11	6	15

Źródło: ŻW

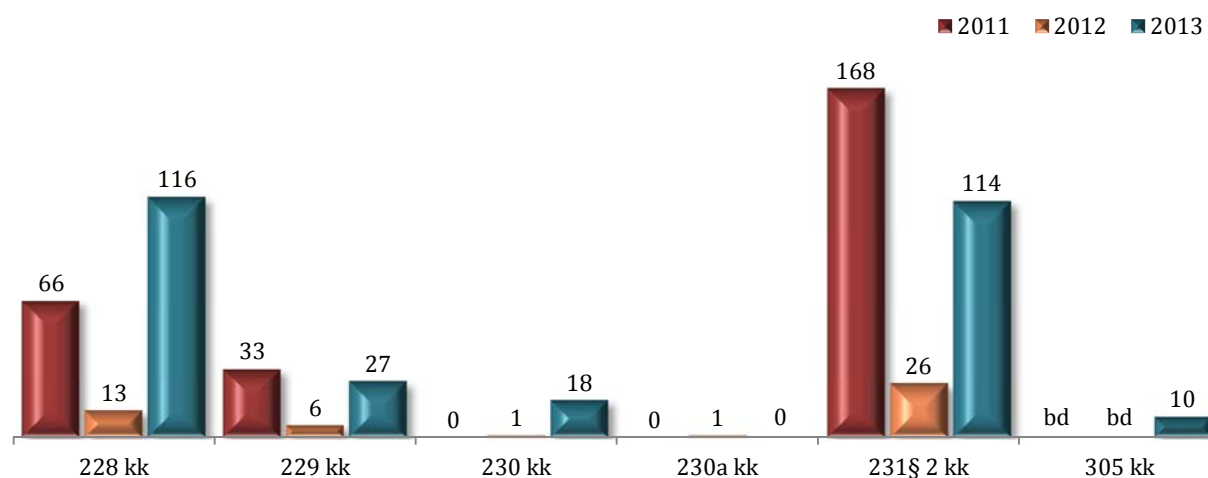
Skierowano 3 wnioski o sporządzenie aktu oskarżenia, 18 postępowań umorzono, a w inny sposób zakończono 5, z czego 4 przekazano do innych organów ścigania. Pozostałe postępowania są w toku.

Wartość ujawnionych korzyści majątkowych wyniosła ponad 53 tys. zł. Straty Skarbu Państwa oszacowano na co najmniej 1 mln zł.

Zgodnie z informacją Naczelnej Prokuratury Wojskowej w 2013 r. wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury prowadziły 64 postępowania przygotowawcze, z czego 37 zostało wszczętych w omawianym okresie.

Wykres nr 14

Liczba zarzutów przedstawionych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej

Źródło: NPW

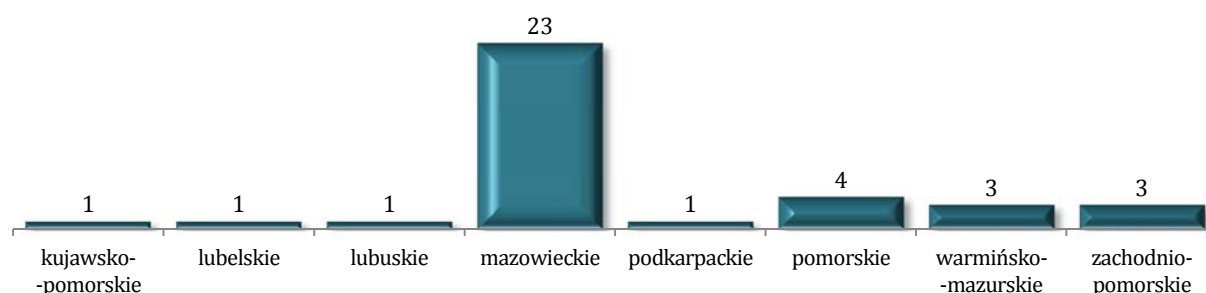
W postępowaniach najczęściej przedstawiano zarzuty z art. 228 (przyjęcia korzyści majątkowej) oraz art. 231 § 2 kk (przekroczenia uprawnień, niedopełnienia obowiązków).

Status podejrzanego miało w nich łącznie 108 osób. Wśród podejrzanych znalazło się 105 mężczyzn i 3 kobiety.

Najwięcej postępowań zostało wszczętych w województwie mazowieckim (23).

Wykres nr 15

Liczba postępowań wszczętych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w 2013 r. z podziałem na województwa

Źródło: NPW

Wniesieniem aktu oskarżenia do sądu zakończono 11 postępowań, 21 zostało umorzonych, a 7 zakończono w inny sposób.

W postępowaniach prowadzonych przez prokuratury wojskowe wartość ujawnionych korzyści majątkowych wyniosła ponad 1,4 mln zł, a zabezpieczonego mienia ponad 240 tys. zł.

Służba Celna

Organy ścigania przedstawiły 8 funkcjonariuszom celnym łącznie 9 zarzutów, w przeważającej części obejmujących przestępstwa określone w art. 228 kk (7 przypadków).

Wobec jednego funkcjonariusza Służby Celnej nie został zastosowany żaden ze środków zapobiegawczych, najczęściej stosowanym było natomiast poręczenie majątkowe.

Tabela nr 23

Środki zapobiegawcze stosowane wobec podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej

Rodzaj środka zapobiegawczego	Liczba zastosowań		
	2011	2012	2013
poręczenie majątkowe	2	–	4
tymczasowe aresztowanie	5	–	2
zawieszenie w czynnościach służbowych lub w wykonywaniu zawodu	4	–	1
poręczenie majątkowe, dozór Policji, zawieszenie w czynnościach, zakaz opuszczania kraju	2	–	–
RAZEM	13	–	7

Źródło: MF

Poniższa tabela przedstawia stanowiska służbowe, które zajmowali funkcjonariusze Służby Celnej podejrzani o korupcję.

Tabela nr 24

Stanowiska służbowe zajmowane przez podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej

Stanowisko służbowe	Liczba funkcjonariuszy		
	2011	2012	2013
starszy specjalista	1	4	4
młodszy specjalista	1	2	4
specjalista	8	2	–
młodszy ekspert	7	2	–
ekspert	2	1	–
RAZEM	19	11	8

Źródło: MF

Wśród podejrzanych znalazło się 7 mężczyzn i 1 kobieta.

* * *

Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów nie prowadzi postępowań przygotowawczych, co nie pozwala na zestawienie wyników jego pracy z danymi pozostałych służb.

Uprawnienia jednostki ograniczają się do czynności operacyjno-rozpoznawczych, które polegają m.in. na uzyskiwaniu, gromadzeniu, przetwarzaniu i wykorzystywaniu informacji o dochodach, obrotach, rzeczach i prawach majątkowych podmiotów podlegających kontroli skarbowej. Wywiad skarbowy wykonuje także czynności realizacyjne oraz zapewnia ochronę fizyczną i techniczną inspektorom kontroli skarbowej. Realizując zadania, Departament współpracuje z organami, służbami i instytucjami państwowymi, w tym z Policją, ABW, CBA, Strażą Graniczną i Służbą Celną.

Wykorzystując właściwe dla wywiadu skarbowego metody i formy działań operacyjno-rozpoznawczych, w 2013 r. prowadzono 118 spraw korupcyjnych, o 1 mniej niż w roku 2012, z czego:

- w 68 przypadkach głównym przedmiotem postępowania były przestępstwa określone w art. 231 § 2 kk,
- w 46 przypadkach przestępstwa określone w art. 228 kk,
- w 3 przypadkach przestępstwa określone w art. 229 kk,
- w 1 przypadku przestępstwo określone w art. 230 kk.

We wszystkich sprawach zainteresowaniem operacyjnym objęto ogółem 301 osób – o 37 mniej niż w roku 2012.

Tabela nr 25

Osoby objęte zainteresowaniem operacyjnym w latach 2011–2013 w sprawach prowadzonych przez Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów

Rodzaj wykonywanej pracy	Liczba osób objętych zainteresowaniem operacyjnym		
	2011	2012	2013
zatrudnieni w izbach i urzędach skarbowych	94	103	101
zatrudnieni lub pełniący służbę w Służbie Celnej	100	87	69
zatrudnieni w urzędach kontroli skarbowej	40	54	57
przedsiębiorcy lub osoby fizyczne	71	80	56
zatrudnieni w Ministerstwie Finansów	3	13	17
funkcjonariusze publiczni spoza Ministerstwa Finansów	3	1	1
RAZEM	311	338	301

Źródło: Departament Wywiadu Skarbowego MF

W wyniku prowadzonych spraw korupcyjnych osiągnięto m.in. następujące rezultaty:

- w ramach współpracy z prokuraturą i Policją przedstawiono zarzuty 2 osobom,
- złożono jedno zawiadomienie do prokuratury,
- złożono wnioski o kontrolę oświadczenia majątkowego jednej osoby.

Spis tabel

1	Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w 2013 r.	7
2	Liczba przestępstw zarejestrowanych w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej czynu	9
3	Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK z podziałem na województwa	10
4	Postępowania przygotowawcze prowadzone przez Policję wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną	14
5	Postępowania przygotowawcze prowadzone przez ABW wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną	14
6	Postępowania przygotowawcze prowadzone przez CBA wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną	15
7	Postępowania przygotowawcze prowadzone przez Straż Graniczną wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną	15
8	Postępowania przygotowawcze prowadzone przez Żandarmerię Wojskową wszczęte w latach 2011–2013 z podziałem na podstawę inicjującą procedurę karną	15
9	Wiek podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2013 r.	21
10	Obywatelstwo podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach w 2013 r.	21
11	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez Policję w latach 2011–2013	22
12	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez ABW w latach 2011–2013	23
13	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez CBA w latach 2011–2013	23
14	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez Straż Graniczną w latach 2011–2013	24
15	Skazani za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej czynu głównego	26
16	Skazani za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej czynu głównego z podziałem na rodzaj kary	27
17	Dorośli recydywiści skazani w pierwszej instancji za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013	29
18	Osoby przyjęte w latach 2011–2013 do odbycia kary pozbawienia wolności za przestępstwa korupcyjne z podziałem na płeć	30
19	Osoby pozbawione wolności w sprawach o przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013 z podziałem na płeć i uprzednią karalność	30
20	Stanowiska służbowe zajmowane przez podejrzanych funkcjonariuszy Straży Granicznej w latach 2011–2013	32
21	Wiek podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową wszczętych w latach 2011–2013	32
22	Rodzaje środków zapobiegawczych stosowanych wobec podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach prowadzonych przez Żandarmerię Wojskową w latach 2011–2013	33
23	Środki zapobiegawcze stosowane wobec podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej	34
24	Stanowiska służbowe zajmowane przez podejrzanych funkcjonariuszy Służby Celnej	35
25	Osoby objęte zainteresowaniem operacyjnym w latach 2011–2013 w sprawach prowadzonych przez Departament Wywiadu Skarbowego Ministerstwa Finansów	36

Spis wykresów

1	Liczba rejestracji przestępstw korupcyjnych w KCIK w poszczególnych latach	8
2	Liczba przestępstw zarejestrowanych w latach 2011–2013	8
3	Rejestracje przestępstw korupcyjnych w KCIK w 2013 r. z podziałem na województwa	11
4	Liczba postępowań przygotowawczych wszczętych w latach 2011–2013	12
5	Wszczęte w 2013 r. postępowania przygotowawcze w sprawach korupcyjnych z podziałem na województwa	13
6	Liczba postępowań przygotowawczych prowadzonych przez służby w latach 2011–2013	16
7	Liczba postępowań przygotowawczych zakończonych przez służby w latach 2011–2013	17
8	Zakończone w 2013 r. postępowania przygotowawcze w sprawach korupcyjnych z podziałem na województwa	18
9	Liczba podejrzanych w postępowaniach prowadzonych przez służby w latach 2011–2013	20
10	Płeć podejrzanych o przestępstwa korupcyjne w postępowaniach służb i organów ścigania w 2013 r.	20
11	Skazani za przestępstwa korupcyjne w latach 2011–2013	25
12	Skazani za przestępstwa korupcyjne w pierwszej instancji w latach 2011–2013 z podziałem na województwa	28
13	Liczba funkcjonariuszy Straży Granicznej z zarzutami korupcyjnymi w latach 2011–2013 z podziałem na województwa	31
14	Liczba zarzutów przedstawionych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w latach 2011–2013 według kwalifikacji prawnej	33
15	Liczba postępowań wszczętych przez wojskowe jednostki organizacyjne prokuratury w 2013 r. z podziałem na województwa	34